

"בפרי הארץ"

"פרשת ראה"

"כי ירויב ה"

"כִּי יִרְוִיב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת-זִבְחֶךָ כְּאֶשֶׁר הִבְרַחְתָּ וְאָמַרְתָּ אֲכַלְהָ בָשָׂר כִּי-תֵאָוֶה זִבְחֶךָ לְאֹכַל בָּשָׂר בְּכָל-אֶרֶץ זְפֹתָהּ תֹאכַל בָּשָׂר"

רש"י: כי ירויב- למדה תורה דרך ארץ, שלא יתאוה אדם לאכול בשר, אלא מתוך רחבת ידים ועושר. בכל אות נפשך- אבל במדבר נאסר להם בשר חולין, אלא אם כן מקדישה ומקריבה שלמים.

ר' יוסף בכור שור: ואמרת אכלה בשר: לעיל מיירי בפסולי - המוקדשין, וכאן בבשר - תאוה של חולין. מכאן אמר ר' אלעזר בן שמוע: לא ליקח אדם בשר עד שיהא כמלך בביתו. נאמר כאן: "ואמרת אכלה בשר", וכתוב: "ואמרת אשימה עלי מלך". והני - מילי בדורות הראשונים שהיו חזקים ויכולים להרעיב נפש, אבל כגון אנו ליום ואוכלין, כדא"ר יוחנן בחולין דא"ר יוחנן אבא רב! דאמר מי שיש לו מאתים זוז יקח לפסו ליטרא בשר ממשפחת בריאים הוה, ויסבול אבל כגון אנו ליום ואוכלים. בכל אות נפשך תאכל בשר: אף על פי שהזהרתך על הקדשים, שלא תאכלם כי - אם בירושלים, החולין תאכל בכל אות נפשך.

בעל הטורים: תאכל בשר. וסמך ליה כי ירחק. לומר שיתרחק אדם מלאכול בשר כדאיתא בפרק כיוסוי הדם.

רבי אליהו מזרחי: כי ירויב וגו' למדה תורה דרך ארץ, שלא יתאוה אדם לאכול בשר אלא מתוך רחבת ידים ועושר. בחולין פרק כיוסוי הדם (חולין פד א), ומסיים בה: "מכאן מי שיש לו מנה, יקח לפסו ליטרא ירק. עשרה מנה, יקח לפסו ליטרא דגים. חמישים מנה, יקח לפסו ליטרא בשר. מאה מנה, ישפתו לו קדרה בכל יום". פירוש "כי ירויב", בהרחבת ידים ועושר, ולא בהרחבת גבולו ומרחקו מן הארץ, כמשמעו, משום דכתיב בתריה "כי ירחק ממך המקום" הרי מרחק גבולו אמור, ומה אני מקיים "כי ירויב ה' אלהיך את גבולך", בהרחבת ידים ועושר. ופירוש "גבולך", שדויתך וכרמיתך, והוא העושר. וזהו אליבא דרבי אלעזר בן עזריה. אבל לרבי ישמעאל דאמר (חולין טז ב): "לא בא הכתוב אלא להתיר להם בשר תאוה, שבתחלה נאסר להם בשר תאוה, ומשנכנסו לארץ הותר להם", וכן לרבי עקיבא דאמר (שם יז): "לא בא הכתוב אלא לאסור להם בשר נחירה, שבתחלה הותר להם בשר נחירה, ומשנכנסו לארץ נאסר להם", צריך לומר דקרא ד"כי ירחק" לדרוש "ברחוק מקום אתה זוכה, ולא בקרוב מקום, שאין שוחטים חולין בעזרה", כדאיתא בספרי, ומייתי לה בפרק האיש מקדש (קדושין נז ב).

בכל אות נפשך אבל במדבר נאסר להם בשר חולין, אלא אם כן מקדישה ומקריבה שלמים. ופירוש "בכל אות נפשך", בכל מין שתתאוה בו נפשך, בין כשתקריבנה שלמים בין כשלא תקריבנה שלמים, וכן פירש רש"י בחולין (חולין טז ב) גבי: "להתיר להם בשר תאוה - כשיבואו לארץ יוכלו לאכול בשר לתאותן, בלא שום הקרבה" והיינו אליבא דר' ישמעאל, דמפרש קרא ד"כי ירויב ה' אלהיך" בהרחבת גבולם, דהיינו לאחר בואם לארץ. אבל לרבי אלעזר, דמפרש קרא ד"כי ירויב" בהרחבת ידים ועושר, לא שייך לומר "אבל במדבר נאסר להם" כו', דהא "בכל אות נפשך" סתמא קאמר, בין לאחר בואם לארץ בין קודם בואם. וזהו דבר תימה לרש"י ז"ל, דמתחלה פירש ההרחבה בהרחבת ידים, ואיך חזר ופירש אותו בהרחבת גבולם. ועוד מאחר שפירש קרא ד"בכל אות נפשך" אליבא דרבי ישמעאל, דמפרש ההרחבה בהרחבת גבולם, איך אפשר עוד שיפרש קרא ד"כי ירחק" (פסוק כא וברש"י), בהרחקת גבולם.

אור החיים: כי ירויב וגו'. פירוש לפי שהקפיד ה' על המתאווים תאוה לאכול בשר במדבר (במדבר י"א) וקברו המתאווים מעתה עומד תאות הבשר באיסור, לזה אמר כי ירויב וגו' ואמרת וגו' פירוש הגם שתאמר בפירוש שאתה רוצה לאכול בשר וזה דמיון מאמר המתאווים שאמרו מי יאכילנו בשר, גם אמר כי תאוה נפשך דמיון האמור במתאווים שאמר הכתוב התאוה תאוה, אף על פי כן מתיר הכתוב להם ואמר בכל אות נפשך תאכל בשר.

כלי יקר: כי ירויב ה' אלהיך את גבולך ואמרת אוכלה בשר. הורה שאין האדם הומה אחר התאוות כי אם מתוך הרחבה יתירה, ואין ארי נוהם כי אם מתוך קופה של בשר (ברכות לב א). לכך אמר כי ירויב ה' את גבולך וזה יביאך לידי הסרת מסוה הבושה מעל פניך עד שתאמר בפה מלא אוכלה בשר, ודומה זה קצת לפריקת עול מלכות שמים ולחקור איזהו מקומן של זבחים, והסיבה לכל זה הוא כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' כי כל הקרב הקרב ביותר אל מקדש ה' יש עליו מורא מלכות שמים ביותר כמו שנאמר (ויקרא יט כט) ומקדשי תיראו רצה לומר מן המקדש נמשך שיהיה עליך מורא מלכות שמים, אמנם כי ירחק ממך המקום גורם לך שרחוק ה' מכליותיך על כן כל היום תתאוה תאוה גם בוש לא תבוש מלומר אוכלה בשר, הנני מתיר לך הדבר וזבחת מבקרך וגו' כאשר צויתך לא בכל עת כי אם לפרקים בעת התגברות התאוה.

סג

"מפרי הארץ"

הלכה

אורז זויים

א' לא התפלל מעריב ונזכר בשחרית אחרי זמן תפילה האם ישלים?

תשובה: אם את השחרית התפלל אחרי זמן תפילה יכול להשלים אם התפלל שחרית בתוך זמן תפילה לא משלים אחרי. {סימן קח}

ב' נמצא באוטובוס ומגיע שקיעה האם יתפלל בישיבה?

תשובה: אם יכול לעמוד בצורה מסודרת יעמוד ואם לא לפחות יעמוד בכריעות ובפסיעות של עושה שלום ואם גם זה לא יכול להתפלל בישיבה. {סימן צד}

חושן משפט

א' מתי צריך לעשות פרוזבול?

תשובה: לפני ר"ה של שמינית. {סימן סז}

ב' הלווה למישהו כסף אחר שעשה פרוזבול האם מועיל עליו הפרוזבול?

תשובה: לא מועיל להלוואה זו וצריך לעשות שוב. {סימן סז}

אבן העזר

א' חתן שאוכל בבית הוריו ולא מזמינים אורח מיוחד האם מברכים אשר ברא?

תשובה: לא מברכים. {עיין אבן העזר סימן סב}

ב' כנ"ל האם מברכים שהשמחה במעונו?

תשובה: לא מברכים. {עיין אבן העזר סימן סב}

יורה דעה

א' אם צריך לעשר פירות שקוטפים מהעצים בשמיטה?

תשובה: לא צריך לעשר. {יו"ד סימן שלא}

ב' האם צריך לעשר פירות שקונים מגוי בשמיטה?

תשובה: אם גמר מלאכה ביד גוי לא צריך אם ביד ישראל כגון יין צריך ויפריש מעשר עני. {סימן שלא}

"עורו ישנים מעונותכם"

דרשות מהר"י מליסא: והנה עתה העת והעונה לשוב אל ה' בתשובה שלימה, כמאמר הושע (ו, א) "לכו ונשובה אל ה' כי הוא טרף וירפאנו יך' ויחבשנו". כי ימים אלו ימי משפט וקול תרועה בא, ראוי לחפש בתשובה שלימה, כי היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו.

ובפרט כשרואה המאורעות הרעות הבאים על אחרים, ויכול לשער בדעתו שגם הוא מחומר קרוץ כמותם, ואף עליו יכול לעבור הכוס, כמו שאמר הרמב"ם לבנו ז"ל: בוא ואראך כמה כיוצא בך גבורים,,, ואף אתה מחומר קרוץ כמותם.

לכן אחי הקיצו משינתכם, כך הרבינו האי כתב, כי השופר הוא כמכריז ואומר עורו משינתכם, כי עתה הוא העת לשוב, ומי שלא ישוב עכשיו דמו בראשו ומתחייב בנפשו.

ספר כד הקמח: מפני שהוא בוטח בזאת שהזכיר שהש"י אורי וישעי כמו שכתוב בתחלת המזמור ה' אורי וישעי ממי אירא, וע"כ אמר בזאת אני בוטח כלומר בדבר הזה שהזכרתי למעלה זהו פשוטו, ומדרשו בזאת אני בוטח בתורה והוא שדרשו אין זאת אלא תורה שנא' וזאת התורה.

”מפרי הארץ” סיבון – ש”ל”ה”ש”ל”ו

בעניין: דין חבית שנשברה. אם מותר לילך על גבי העשבים, וכן באילן.

א: נשפך מיכל גדול של טחינה המיועדת לשבת האם מותר לאסוף לכמה כלים?

תשובה: מותר רק בכדי ג' סעודות ויש מתירים כשנשפך אפילו יותר ויש מתירים כיון שסוברים שכל האיסור דווקא במציל מחצר אחרת.

ב: אם עשה באיסור מ”ה במזיד ומ”ה בשוגג בשבת ובמוצ”ש?

תשובה: במזיד אסור עד מוצ”ש ובשוגג מותר בשבת לו וכ”ש לאחרים.

ג: נתפזרו פירות בחצר הנה והנה האם מותר ללקט ולאכול ללקט לתוך חיקו ללקט לתוך הסל ומ”ה בכל הנ”ל במעורב בעפר?

תשובה: ללקט ולאכול מותר לתוך הסל אסור לתוך חיקו מחלוקת והגר”א פסק לאסור ואם מעורב בעפר לכולי עלמא מלקט ואוכל מיד.

ד: מה פירוש אין משתמשין במחובר לקרקע?

תשובה: שאסור להניח חפץ על האילן או להוריד איזה דבר מהאילן.

ה: מ”ה עלה על האילן אם מותר לירד כשעלה מער”ש וכשעלה בשבת בשוגג ובמזיד?

תשובה: בשבת בשוגג מותר ובמזיד אסור ומע”ש בכל גוונא מותר וי”א דווקא כשהיה דעתו לירד.

ו: מאיזה גובה נקרא אילן?

תשובה: מג’ טפחים.

ז: מה ההיתר לילך ע”ג עשבים בשבת?

תשובה: כי אינו מתכוון ולא פסיק רישה שיתלש?

ח: האם טוב להחמיר שלא לאכל בגינתו ובגינת חברו ובגינת אחר שאינו מכירו ומדוע?

תשובה: בחברו אסור דפסיק רישה דניחא ליה ובאינו מכירו יש מתירים דלא ניחא ליה אך הרבה אוסרים.

ט: באיזה מקומות מותר להשליך גרעינים?

תשובה: במקומות יבשים שאין סופם להצמיח וכן מותר כשנותן לתרגולים כשיעור שיאכלו בשתי ימים.

י: מסר התקוע באילן האם מותר לתלות עליו ומ”ה כשתלוי עליו סל האם מותר להניח בו דבר ומ”ה כשמניד האילן?

תשובה: אסור לתלות עליו ולהניח בסל התלוי במסמר מותר אך כשמניד האילן אסור.

רח' הר' קוק 1 ב"ב 0533107467

mprihaaretz@gmail.com

"מפרי הארץ"

"מבית הוועד" בהרב מאיר זיון שליט"א

"בדין שהחיינו בראייה ואכילה שניה"

א. הנה עיקר הדין דברכת שהחיינו על פרי חדש מברכים על ראיית הפרי בשעת חידושו אבל נהגו לברך בשעת אכילה, וברבינו מנוח פ"י מברכות ה"ב כי שאם לא בירך בראייה ראשונה לא יברך בראייה שניה, וכן פשוט דעת הסמ"ק מובא באגור סי' ש"ח, ועיי' בב"י סי' רכ"ה שמביא דבריהם. והמהרי"ל בסי' קמ"ג חולק ודעתו דמברך גם על ראייה שניה, וראייתו מהא דבברכת האילנות אם איחר לברך עד שגדלו הפירות לא יברך, דמשמע שכל זמן שלא גדלו הפירות מברך גם בשראה כמה פעמים, עוד כ' דכן מוכח מהא דנהגו לסמוך ברכת שהחיינו על זמן אכילת הפרי, על אף שראהו כמה פעמים, ועיי' בשעה"צ ס"ק ט"ו שכל דדעת המהרי"ל שאפי' באכל ולא בירך מברך על אכילה שניה, כמו שנראה מדברי השאלה שם.

וכן דעת הלבוש שם דמברך אפי' באכילה שניה של ז"ל ואם לא בירך בראייה או באכילה ראשונה יכול לברך בשנייה או אימתי שיזכור, דהא עדיין לא יצא ידי חובתו שחלה עליו, ע"כ.

אבל ברמ"א שם כ' דאם לא בירך בראייה ראשונה מברך בראייה שנייה. ועיי' במ"ב שם דהרמ"א מתיר לברך רק בראייה שניה, אבל אם אכל מהפרי ולא בירך, שוב לא יברך באכילה אחרת, והיא דעת הרדב"ז יעו' במג"א שם, [כן נראה שפי' המ"ב בדברי הרמ"א אבל יש מהאחרונים שפי' דהרמ"א מתיר לברך גם באכילה שניה כהמהרי"ל, עיי' להלן].

ובביאה"ל סי' ר"ח כ' לענין ברכות הראיה כגון רואה מקום שנעשו בו ניסים לישראל או רואה את חבירו, ז"ל ואפשר עוד דאפילו ראה את האדם או את המקום בעוד איזה ימים כל שלא עבר שלשים יום מראיה ראשונה אינו מברך אף שלא בירך בפעם ראשון דהרי לענין פרי חדש יש כמה פוסקים שסוברים דמכיון שלא בירך בפעם ראשון כשראהו שוב אינו מברך כמו שכתב המ"א בסימן רכ"ה ס"ק ט'. ואף דאנן לא נהיגין הכי היינו משום דאנן קי"ל דתלוי הדבר באכילה כמו שמוכח שם מביאור הגר"א אבל בזה דודאי הברכה נתקנה על הראיה לחוד שראה מקום הנס וכיון שכבר ראה המקום ואין ד"ז חדש אצלו א"צ לברך עד שיעבור למ"ד יום ואז הוי כראיה חדשה, ע"כ.

ונראה דכונת הביאה"ל מידי דתלוי באכילה, היינו דעיקר השמחה וההנאה של האדם מהפרי היא באכילה, וגם הברכה בראייה היא בעצמותה על פרי שיש בו הנאת אכילה חדשה, וכל זמן שלא אכל עדיין הוא בשמחה ראשונה ולכן מברך גם בראייה שניה, אבל מידי דתלוי בראייה לבד, אפשר דלכו"ע התעוררות השמחה והזכרון רק בראייה ראשונה.

ב. והנה לענין ברכת האילנות כי השו"ע בסי' רכ"ו דאם איחר לברך עד שגדלו הפירות דאין מברך, וכי המייב ס"ק ה' דעד שגדלו הפירות אם לא בירך בראייה ראשונה מברך בראייה שניה, ובשעה"צ כי דבמחצה"ש כי לתלות הדבר בדין שהחיינו שעל ראיית הפרי, דלרבינו מנוח והסמ"ק דאין מברכין על ראייה שניה, הי"ה דגם ברכת האילנות אין מברכין רק בראייה ראשונה, ובשעה"צ מוסיף דיילי דגם הרמ"א מודה לזה לפי שאין הדבר תלוי באכילה רק בראייה, אבל מסיק דבא"ר מבואר דמיי"מ גם בזה מברך על ראייה שניה.

וצ"ב דלענין ברכת האילנות מבואר דאין חוששין לסברת השעה"צ דרך במידי דאכילה מברכין על ראייה שניה, ובסי' ר"ח כ' הביאה"ל לחוש לזה לענין הרואה מקום שנעשו בו ניסים, ולכא"ז צ"ל דהחילוק מבואר, דברכת האילנות שהיא ברכה על חידוש העולם, כל זמן שהדבר בחידושו מברך אפי' בראיה שניה, דעדיין השמחה קיימת מחמת עצם החידוש, משא"כ ברואה מקום שנעשו בו ניסים, דהמקום בעצמותו ישן, רק ראיית האדם היא המתחדשת, י"ל דאין בכח הראייה לעורר שמחה או זיכרון אצל האדם אלא ראייה ראשונה, אבל ראייה שניה אין בה התעוררות ואין בכוחה לחייב ברכה.

ג. ומצינו בענין זה עוד לענין ברכת שהחיינו על טלית חדשה, דהנה בשו"ע סי' כ"ב כי קנה טלית ועשה בו ציצית, מברך שהחיינו, דלא גרע מכלים חדשים. וברמ"א מוסיף ואם לא בירך בשעת עשייה, מברך בשעת עיטוף ראשון. ובפמ"ג כי עיי' מה שכתב בשעת עיטוף ראשון, יראה דלאו דוקא. עיי' סימן רכ"ה בלבוש [סעיף ג] עיי"ש, עיי"כ.

ובביאה"ל כ' ז"ל עיי' בפמ"ג שכתב דלאו דוקא הוא, והראה לעיין בלבוש בסימן רכ"ה וכוונתו להא דס"ג שם דאם לא בירך בשעת ראייה ראשונה יוכל לברך בשניה, וביאר שם בלבוש הטעם דהא אכתי יש עליו חיוב הברכה עיי"ש, וא"כ ה"נ בענינינו, ולכאורה יפלא על הפמ"ג אמאי לא רמז לעיין במ"א שם דחולק על ההג"ה שם והסכים בעצמו ג"כ שם עמו עיי"ש, וי"ל דכוונתו על הרמ"א דלפי מה שכתב שם בהג"ה, דבריו כאן בהג"ה שכתב עיטוף ראשון לאו דוקא הוא. ודע עוד דמדברי הגר"א שם משמע דמסכים עם ההג"ה שם, וכן כתב שם הא"ר דהלכה כן, וא"כ לכאורה בענינינו יש לסמוך בדיעבד לברך אפילו אח"כ, וכן משמע לענ"ד מלשון הרמב"ם בענינינו שכתב דאם לא בירך על סוכה ולולב וכיוצא בהן שהחיינו בשעת עשייה מברך עליהן שהחיינו בשעה שיוצא ידי חובתו בהן, עכ"ל.

והדברים צ"ע דלכא"ו מה שמברך בשעת עשיית הציצית דמי למברך על ראיית פרי חדש, אבל המברך בשעת עיטוף ולבישה רי"ז כמברך באכילת הפרי, ובזה כ' המ"ב בסי' רכ"ה שגם לדעת הרמ"א מברך על ראייה שניה אבל לא כן לענין אכילה, שאם לא בירך באכילה ראשונה לא יברך עוד באכילה שניה, והכא לבישה שניה דמיא לאכילה שניה.

גם גוף דברי הפמ"ג ללמוד מדברי הלבוש דכאן עיטוף ראשון לאו דוקא, צ"ב דהלבוש גופיה דעתו כהמהרי"ל דגם באכילה שניה מברך, וכמפורש בדבריו שם, ואין ללמוד מזה לדברי הרמ"א דמתיר לברך רק בראייה שניה אבל לא באכילה שניה, וה"ה כאן אין להתיר לברך בעיטוף שני, [ואמנם דבלבוש כאן של כהרמ"א שמברך בעיטוף ראשון צ"ל דלאו דוקא, וכדבריו בסי' רכ"ה].

ולכא"ו נראה מזה דהביאור הלכה נקט בכאן דהרמ"א בסי' רכ"ה מתיר לברך אפי' באכילה שניה, ופוסק לגמרי כמהרי"ל, וא"כ דעתו כהלבוש, וע"ז כ' הפמ"ג דלדברי הלבוש בסי' רכ"ה ה"ה כאן עיטוף ראשון ברמ"א לאו דוקא, וכן משמעות כמה פוסקים בסי' רכ"ה דהרמ"א דעתו כהמהרי"ל, עיי' בשו"ר כנה"ג שם ובמאמר מרדכי, וכן במאמר מרדכי סי' תקנ"א ס"ק י"ז, ובמה שכל שם הכתונת יוסף, וכן נראה ממש"כ הביאה"ל שדעת המג"א והפמ"ג להחמיר דלא כהרמ"א בסי' רכ"ה, ואם דברי הרמ"א שם רק על ראייה שניה, כבר כ' השעה"צ בסי' רכ"ה דא"א שהמג"א יחמיר בזה, שהרי למנהג דידן מברכים בשעת אכילה אפי' שראה הפרי כמה פעמים, ועל כן כ' דהמג"א שם מחמיר כהסמ"ק לדין באכילה שניה דוקא, ולפ"ז בהכרח דהרמ"א מתיר אפי' באכילה שניה, אבל צ"ע ממשמעות המ"ב בשאר מקומות דהרמ"א לא התיר רק בראייה שניה לא באכילה שניה, וכן נראה שנקט בדעת הגר"א בשעה"צ סי' רכ"ה.

ד. ובשלמי תודה חנוכה סי' כ"ד אות ב' כי ששמע בשם החו"י"א שהורה לאחד שלא בירך על בגד חדש בלבישה ראשונה דיברך בלבישה שניה, וביאר שם דלבישה שאני מפרי חדש, דהשמחה בבגד קיימת גם בלבישה שניה, [עיי' מלבושי יו"ט על הלבוש סי' תקנ"א שכי' דהא דמתיר הלבוש לברך שהחיינו על פרי חדש בבין המצרים בשבת, היינו פרי דוקא אבל על מלבוש לא, דבמלבוש איכא שמחה טפי, ובאליה זוטא שם אות כ"ו מביא דבריו, ועיי' שעה"צ שם ס"ק מ"ח].

ומ"מ אין לפרש כן בדברי הביאה"ל, דאי נימא דבגד שאני, דהשמחה קיימת גם בלבישה שניה, א"כ אפשר דכן הוא לכו"ע גם להשיטות דבפרי חדש אין מברכים אפי' על ראייה שניה, וכאן תלה הביאה"ל דין דבגד בדין דפרי.

ובלוח ברכות הנהנין להגר"ז פ"א ה"ט כ' ז"ל מברך אחר שלבשו מיד, ואם לא בירך יכול לברך כל זמן שלא פשטו, אבל אם פשטו על דעת שלא לחזור וללבשו לאלתר אלא לאחר זמן לא יברך בלבישה שנייה, ודו"ק היטב בדבריו.